

ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN BOŞANMIŞ BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ CHARACTERISTICS OF DIVORCED INDIVIDUALS IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Mehmet SAĞLAM*
Rukuye AYLAZ**

Öz

Bireylerin ilk ve en önemli sosyal çevresi olan aile; üyelerinin psikolojik ve fiziksel sağlığı için gerekli sevgi, şefkat, yakın ilgi ve bakımı bulabilecekleri en doğal ortamdır. Bireyin mutlu olabilmesinde ailenin çok önemli bir yeri vardır. Bu bakış açısı ile toplumun sağlıklı olabilmesinin mutlu bireylerden kurulu aileler ile mümkün olacağı söylenebilir. Ailenin, toplum ve birey arasındaki dengeyi sağladığı dikkate alınrsa aile de yaşanan problemler toplumu da doğrudan etkilemektedir. Bazı aileler bu dengeyi sağlayabilirken, bazı aileler bu konuda başarısız olabilmektedir. Ailelerin bu başarısızlığı çoğu zaman sonu boşanma ile biten bir sürecin başlamasına neden olmakta ve bu durum aile bireylerini, özellikle de çocukları olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Boşanma olayının birey, aile ve toplum üzerindeki etkileri dikkate alınarak bu çalışmada boşanma sürecindeki ailelerin özellikleri, kadın ve erkeğin boşanmaya ilişkin düşünceleri ve ebeveyn ayrılığı yaşayan çocukların durumu incelenmiştir. Çalışma kapsamında 2010-2015 yılları arasında Ankara Aile Mahkemelerine boşanma davası için başvuran 95 aile ile sosyal inceleme raporu hazırlama sürecinde yapılan görüşmelerden elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Çalışma yapılmadan önce sorumlu Aile Mahkemesi hakiminden izinler alınmıştır. İzin sürecinden sonra mahkeme uzmanları (psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı) tarafından hazırlanan sosyal inceleme raporları incelenmiştir. Sosyal inceleme raporlarının incelemesinde; bireylerin yaşı, evlenme yaşı, öğrenim durumu, gelir durumu, çalışma durumları, evlilik süresi, çocuk sayısı, evlilik sürecinde kök aile ile yaşama durumu, boşanmak isteyen tarafın kim olduğu, ne kadar süredir boşanma sürecinde oldukları, boşanma sürecinde çocukların kimle kaldığı, boşanma sürecinde kardeş ayrılığının olup olmadığı, ayrılık sürecinde çocukların ebeveynler ile düzenli görüşebilme durumu, ailede fiziksel şiddetin bulunma durumu, ailede alkol kullanımı, kadına göre boşanma nedeni, erkeğe göre boşanma nedeni ve boşanma sürecindeki çiftin evlenme biçimi soruları sorularak araştırmanın verileri elde edilmiştir. Elde edilen veriler istatistiksel olarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Boşanma, Boşanma Nedenleri.

Abstract

Family, the first and the most important social environment of individuals, is the most natural ambience where its members can find love, compassion, close attention and care required for their psychological and physical health. Family has a very important place for happiness of individual. With this point of view, it can be asserted that it is possible for the society to be healthy by having families consisting of happy individuals. If it is considered that family ensures the balance between the society and individual, problems experienced in the family also directly affect the society. While some families ensure this balance, some may fail about this issue. This failure of families cause to start a process, which mostly result in divorce, and this may negatively affect the family members, particularly the children. In this study, characteristics of families in the divorce process, opinions of woman and man regarding the divorce, and condition of children experiencing separation of parents were examined by considering the effects of divorce phenomenon on individual, family, and society. Within the scope of study, the data obtained from interviews performed during the preparation of social study report on 95 families, who litigated to Ankara Family Courts for divorce suit between 2010 and 2015, were evaluated. Before conducting the study, permissions were taken from the judge of Family Court in charge. The social study reports prepared by experts of court (psychologist, pedagogue, and social worker) were examined following the permission process. In examination of social study reports, the data of the study were obtained by asking the questions regarding; individuals' age, marriage age, education, income status, employment status, duration of marriage, the number of children, status of living with stem family during marriage, which party is seeking divorce, how long they were in the divorce process, with whom children were staying during the divorce process, if or not there was sibling separation during the divorce, if children were able to meet their parents regularly during the divorce process, presence of physical violence in the family, alcohol use in the family, the cause of divorce for woman, the cause of divorce for man, and marriage type of the couple in the divorce process. The obtained data were analyzed statistically.

Keywords: Family, Divorce, Divorce Causes.

1. GİRİŞ

Bireyin kendisini her açıdan güvende hissettiği, bir üyesi olmaktan mutluluk duyduğu, yaşamı ve başkaları ile bir arada yaşamayı öğrendiği aile, toplumdaki en önemli sosyal yapıdır (Kayhan ve Yazıcıoğlu, 2007). Bu sosyal yapıyı oluşturan çocuklar ve yetişkinler açısından aile önemli bir işleve sahiptir. Sosyal bir kişi olarak çocuğun gelişiminde ve duyguları ile baş edebilmede aile içerisinde öğrendikleri önemlidir (Meadows 2010). Her bireyin çocukluktan yetişkinliğe giden süreçte bir ailenin parçası olduğu, sonrasında

* Yrd. Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, mehmet.saglam@inonu.edu.tr

** Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği A.B.D., rukuye.aylaz@inonu.edu.tr

ise yeni ailelerin oluşmasında rol aldığı dikkate alınırsa aile, yaşamın her döneminde insanların gelişimini doğrudan etkilemektedir. Aile bireylerinin etkileşim kalıpları ve çocuğun yetişkin kimlik kazanmasında rol-model olarak ebeveynlerin davranışlarının açık ve kalıcı etkileri bulunmaktadır (Bulut, 1990; Arıkan 1996; Lewis, 2005). Bu nedenle aile bireysel ve toplumsal açıdan önemli ve kritik bir yapıdır.

Ancak aile kurumu, gelişen ve değişen yaşam biçimlerinden, teknolojiden, yeni çevresel şartlardan doğrudan etkilenmektedir. Bu etkiler aile kurumunda çeşitli olumsuzlukların ve problemlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Evlilikte uyum, evliliğin yapılanmasında beklenen ve arzu edilen bir durum olmakla birlikte çeşitli sorunlar ve zorluklar bazen bu uyumu bozmakta ve ortaya maddi sorunlar, çevresel sorunlar ve iletişim sorunları şeklinde gruplandırılan sorunlar çıkmaktadır (Çiftçi ve Biçici 2005; Özdemir vd. 2006). Bazı aileler yaşadıkları sorunlara çözüm üretip birlikteliği devam ettirirken bazı aileler ise bu konuda başarısız olup boşanma süreci ile karşı karşıya kalırlar (Thayer ve Zimmerman, 2003). Türkiye’de 2016 yılında 594 bin 493 evlilik gerçekleşirken aynı yıl 126 bin 164 boşanma olayının gerçekleştiği, son üç yıldaki boşanma olaylarının ise 500 bini aştığı bildirilmiştir (TÜİK, 2015; TÜİK, 2017a). Türkiye’deki boşanma oranları ABD ve AB ülkelerine kıyasla az olsa da son yıllarda ciddi bir artış içinde olduğu ifade edilmektedir (Öngider, 2013). Aileleri boşanmaya götüren nedenlere bakıldığında cinsiyete göre bazı farklılıklar olsa da 2016 yılı verilerine göre boşanan çiftler açısından en önemli boşanma nedeni her iki cinsiyette de sorumsuz ve ilgisiz davranma olarak ortaya çıkmıştır. Bu oran, kadınlar için %61,5, erkekler için ise %40,2, kadınlar açısından %42,6 ile evin ekonomik olarak geçimini sağlayamama, %36,4 ile dayak/kötü muamele olurken, erkekler için sorumsuz ve ilgisiz davranmadan sonra kök aile kaynaklı sorunların öne çıktığı, bu doğrultuda %24,5 ile eşin ailesinin aile içi ilişkilere karışması ve %24 ile eşlerin ailelerine karşı saygısız davranmanın boşanma nedenleri arasında olduğu belirlenmiştir (TÜİK, 2017b). Resmi istatistikler dışında yapılan alan çalışmaları aracılığı ile de boşanma nedenleri araştırılmaya çalışılmıştır. Yıldırım (2004), Türkiye’de boşanma nedenlerini “şiddetli geçimsizlik”, “terk”, “zina”, “sosyoekonomik yetersizlik”, “cana kast”, “kötü muamele” ve “akıl hastalığı” gibi genelde hukuki terimler ile açıklamaya çalışmıştır. Uçan (2007), tarafından yapılan çalışmada kriz merkezine başvuran kadınlar açısından öncelikli boşanma nedeninin şiddet, sonra sırasıyla eşin ailesi ile sorunlar, ihanet ve alkol kullanımının geldiği belirlenmiştir. Aybey (2015) tarafından yapılan çalışmada ise kadınlar açısından boşanma nedenleri arasında en önemli faktör, erkeğin olumsuz davranışı gösterilmiştir. Aldatma, şiddet, cinsel problemler, ailedeki diğer fertlerden kaynaklanan problemler, eşler arası sevginin olmaması gibi nedenler ise diğer sebepler olarak gösterilmektedir.

Artan boşanma oranları ve yıpranan aile kurumu dikkate alınarak bu çalışmada boşanmış çiftler açısından boşanma nedenlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

2.GEREÇ VE YÖNTEM

Örnekleme

Retrospektif tipte olan bu araştırmanın kapsamında 2010-2015 yılları arasında Ankara’da Aile Mahkemelerinden bir tanesine boşanma davası için başvuran ve mahkeme hakimisi tarafından sosyal inceleme raporu hazırlanması için uzmanlara gönderilen 95 aile ile yapılan görüşmeler sonucunda hazırlanan sosyal inceleme raporlarından elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Örneklemin seçiminde; 2010-2015 yılları arasında dava açılmış olması, dava kapsamında dosyanın mahkeme uzmanlarına yönlendirilmiş olması, uzmanlar tarafından bütün aile bireyleri ile görüşme yapılmış olması ve dava sürecinin sonuçlanmış olması şartları aranmıştır.

Verilerin Toplanması

Örnekleme şartlarına uyan ve mahkeme uzmanları (psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı) tarafından hazırlanan 95 aileye ait sosyal inceleme raporları incelenmiştir. Sosyal inceleme raporlarının incelemesinde; bireylerin yaşı, evlenme yaşı, öğrenim durumu, gelir durumu, çalışma durumları, evlilik süresi, çocuk sayısı, aile yapısı, boşanmak isteyen tarafın kim olduğu, ne kadar süredir boşanma sürecinde oldukları, boşanma sürecinde çocukların kimle kaldığı, boşanma sürecinde kardeş ayrılığının olup olmadığı, ayrılık sürecinde çocukların ebeveynler ile düzenli görüşebilme durumu, kadına ve erkeğe göre boşanma nedeni ve boşanma sürecindeki çiftin evlenme biçimi, ilk davayı kimin açtığı gibi sorulara verilen cevaplar araştırmanın verilerini oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

Edilen verilerin analizi bilgisayar ortamında yapılmış, frekans ve yüzde dağılımları gibi betimsel istatistikler ile ki-kare testi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu test; iki sınıflamalı (kategorik) değişken arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test etmek için yapılmaktadır (Büyüköztürk, 2008). Araştırmacılar tarafından çalışma yapılmadan önce sorumlu Aile Mahkemesi’nden gerekli izinler yazılı olarak alınmıştır.

3.BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışma kapsamında boşanmış ailelerin genel özelliklerini ve boşanmaya ilişkin algılarını belirlemek amacı ile elde edilen bulgular aşağıdaki gibi tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Ailelerin Tanıtıcı Özellikleri

Tanıtıcı Özellikler	Sayı	%
Evlilik Süresi		
1-3 yıl	13	13.7
4-6 yıl	13	13.7
7-10 yıl	22	23.2
11-20 yıl	33	34.7
21 yıl ve üzeri	14	14.7
Çocuk Sayısı		
Çocuk Yok	10	10.5
1 Çocuk	43	45.3
2-3 Çocuk	41	43.2
4 çocuk ve üstü	1	1.1
Gelir Durumu		
1000 TL ve altı	6	6.3
1001 -2000TL	36	37.9
2001-3500TL	22	23.2
3501-5000TL	17	17.9
5001 ve Üstü TL	14	14.7
Aile Yapısı		
Kök aile ile birlikte (geleneksel)	30	31.6
Ayrı yaşamakta (çekirdek)	65	68.4
Evlenme Şekli		
Görücü Usulü	49	51.6
Arkadaşlık sonucu	33	34.7
Akrabalık	1	1.1
Kaçarak evlendik	4	4.2
Ailelerimiz zoruyla	5	5.3
İnternette tanışarak	3	3.2

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılanların %23.2'si evlilik süresi 7-10 yıl, %45.3'ünün en az bir çocuğu sahip, %37.9'unun gelir durumu 1000-2000TL arasında, %68.4'ü geleneksel aile yapısında ve yarısı (%51.6) görücü usulü ile evlendiği saptanmıştır. Boşanan çiftlerin evlenme yaşlarına bakıldığında kadınların evlenme yaşının erkeklere kıyasla daha düşük olduğu ve 18 yaş altı evliliklerin erkeklere kıyasla daha fazla olduğu belirlenmiştir. Kadınların erken evlenmesi ile ilgili olgunun Türkiye'deki geleneksel yapı ile ilişkili olduğu bildirilmektedir (Burcu ve ark., 2015). Elde edilen bulgular incelendiğinde öncelikle ailelerin % 57,9'unun 7-20 yıl arası evli çiftler olduğu görülmektedir. TÜİK istatistiklerine göre 2011 yılından 2016 yılına kadar ki süreçte boşanma oranlarının ortalama % 40'ı evliliğinin ilk 5 yılı içerisinde olan çiftlerdir (TÜİK, 2012; Kır ve Bülbül, 2012; TÜİK,2014; TÜİK,2016). Bu veri araştırma kapsamında elde edilen bulgular ile farklılık göstermektedir. Bu durum sosyal inceleme raporu hazırlanan ailelerin, genelde velayet konusunda anlayamayan aileler olması ve bu ailelerin genelde çocuklu ve evliliğin ileri dönemlerinde olmaları ile ilişkilendirilmiştir. Boşanan çiftlerin % 51,6'sı görücü usulü, % 34,7'si arkadaşlık sonucu evlendikleri belirlenmiştir. Uçan (2007), tarafından yapılan çalışmada boşanan kadınların % 72,7 sinin görücü usulü, % 27,3'ünün ise anlaşarak evlendikleri belirlenmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Ailelerin Boşanmaya Ait Bilgileri

Boşanmaya Ait Bilgileri	S	%
Boşanmak İsteyen Taraf		
Kadın	30	31.6
Erkek	13	13.7
Her ikisi	52	54.7
Boşanma Sürecindeki Süre		
1 Yıldan Az	40	42.1
1-2 Yıl	49	51.6
3 Yıl ve Üstü	6	6.3

Boşanma Sürecinde Çocuklar		
Çocuk Yok	12	12.6
Anne yanında	70	73.7
Baba Yanında	9	9.5
Her ikisinde kalan	4	4.2
Boşanma Sürecinde Kardeşlerin Ayrılması		
Kardeş Yok	55	57.9
Evet	5	5.3
Hayır	35	36.8
Boşanma Sürecinde Çocukların Düzenli Görülmesi		
Çocuk Yok	13	13.7
Evet	17	17.9
Hayır	65	68.4
İlk Davayı Açan Taraf		
Kadın	58	61.1
Erkek	37	38.9
Öğrenim Durumu		
İlköğretim	Kadın 39(%41,0)	Erkek 36(%37,9)
Orta öğretim	30(%31,6)	34(%35,8)
Üniversite(Önlisans+Lisans)	26(%27,4)	25(%26,3)

Tablo 2’de araştırmaya katılan ailelerin boşanmaya ait bilgileri incelediğinde; yarısının (%54.7) her iki tarafında boşanmak istediği, boşanma sürecinin %50.6’sının 1-2 yıl sürdüğü, bu süreçte çocukların çoğunluğunun (%73.4) anne yanında kaldıkları, kardeşi olanlardan çok azının ayrıldığı %5.3, çocukların yarısından çoğu ile düzenli görüşülmediği saptanmıştır. Araştırmada yer alan çiftlerin % 89,5’inin çocuklu oldukları belirlenmiş bu veri, evlilik süresi verisini tamamlayıcı bir veri olarak değerlendirilmiştir. Çalışmada yer alan ailelerin yarısının 1000-3500 TL arasında gelire sahip olmakla birlikte her gelir grubunda çiftlerin boşanma durumu ile karşılaştıkları değerlendirilmiştir. Boşanma sonrası çiftlerin varsa çocuklarının genelde anne yanda kaldıkları ve kardeşlerin birlikteliğinin korunmaya çalışıldığı, ancak çocuğu yanında tutan yani velayeti elinde bulunduran ebeveynin diğer ebeveyn ve çocuk arasındaki iletişimi engellediği belirlenmiştir. Bu durum boşanma sonrası süreçte çocukların ebeveynler arasında bir araç olarak kullanımının ve istismarının önemli bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada yer alan çiftlerin öğrenim durumları incelendiğinde; kadınların %41,0’ı, erkeklerin %37,9’u ilköğretim mezunu, kadınların %31,6’ı, erkeklerin %35,8’i ortaöğretim mezunu ve kadınların %27,4’ü, erkeklerin %26,3’ü üniversite (Lisans+Önlisans) mezunu oldukları belirlenmiş ve bir birine paralellik gösterdiği tespit edilmiştir. Demirkan ve ark., (2009) tarafından yapılan araştırmada da boşanan çiftlerin öğrenim durumlarının birbirlerine benzerlik gösterdiği belirlenmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Ailelerin Tanıtıcı Özelliklerinin Cinsiyet Açısından İncelenmesi

Tanıtıcı Özellikleri	Kadın		Erkek		Analiz Sonucu
	Sayı	%	Sayı	%	
Yaş Grubu					
20-25 Yaş Aralığı	22	23.2	4	4.3	X ² =1,100 p=0.000
26-30 Yaş Aralığı	20	21.1	18	18.9	
31-35 Yaş Aralığı	17	17.9	21	22.1	
36-44 Yaş Aralığı	29	30.5	27	28.4	
45 ve Üstü	7	7.4	25	26.3	
Evlenme Yaşı					
18 ve altı	32	33.7	5	5.3	X ² =45,494 p=0.000
19-24 Yaş Aralığı	39	41.1	38	40.0	
25-30 Yaş Aralığı	19	20.0	34	35.8	
31 ve Üstü	5	5.3	18	18.9	
Çalışma Durumu					
Çalışıyor	47	49.5	89	93.7	X ² =0,979 p=0.001
Çalışmıyor	48	50.5	6	6.3	

Tablo 3 incelendiğinde; araştırmaya katılan kadınların en çok %30.5 ile 36-44 yaş aralığında, en az %7.4 ile 45 ve üstü yaşta, erkeklerin en çok %28.4 ile 36-44 yaş aralığında, en az %4.3 ile 20-25 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Kadınlar ve erkekler arasındaki bu yaş farklılıkları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Evlenme yaşları incelendiğinde kadınların ve erkeklerin en çok (% 40) 19-24 yaş aralığında evlendikleri tespit edilmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın 2013 yılında yaptığı Aile Yapısı Araştırması'nda evli çiftler içerisinde ilk evlenme yaşının 2011 yılında % 57 ile 19-24 yaş aralığında olduğu belirlenmiş ve bu durum dikkate değer bir veri olarak değerlendirilmiştir (Turgut ve Feyzioğlu, 2013). Demirkan ve ark., (2009) tarafından yapılan araştırmada boşanmış kadınların ilk evlilik yaş ortalaması 22, erkeklerin ise 25 olarak tespit edilmiştir. Ancak evlenme yaşı cinsiyet açısından incelendiğinde aradaki farkın (erkekler yaşça kadınlardan büyük) istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu sonuç özellikle 20 yaş altı evliliklerin kadınlar arasında daha yaygın olduğunu ortaya koymuş ve erken evlilik olarak nitelendirilen bu evliliklerin kadınlar açısından boşanmayı etkileyen bir faktör oluo olmadığı değerlendirilememiştir. Bulgularda kadınların yarısı %49.5'i, erkeklerin %93.7'sinin çalıştığı belirlenmiş ve aradaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Bu sonuç toplumda erkeğe yüklenen ekonomik sorumluluk ve ülkedeki erkek istihdamı açısından da normal bir durum olarak değerlendirilmiştir. Ancak kadınların istihdam oranı, 2015'te Türkiye'de kadınlar arasındaki istihdam oranı olan % 27,5'in çok üzerinde bir oran olarak belirlenmiştir (TÜİK, 2017c). Aybey (2015) tarafından yapılan çalışmada da Ege Bölgesi'nde boşanmak isteyen kadınlar üzerinde yapılan çalışmada, boşanmak isteyen kadınların yaklaşık yarısının çalıştıkları belirlenmiştir. Boşanmış kadınlarda çalışma oranının genel ortalamasının üzerinde olması, kadınların ekonomik özgürlüğünün boşanma kararını alınmasını kolaylaştırdığı yönünde değerlendirilebilir.

Tablo 4. Boşanmak isteyen taraf ile davayı açan taraf arasındaki ilişkinin karşılaştırılmasına ilişkin tablo

İlk Davayı Açan Taraf	BOŞANMAK İSTEYEN TARAF						X ²	p
	Kadın		Erkek		Her İkisi			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Kadın	30	31.6	0	0.0	28	29.5	40.652; p=0.001	
Erkek	0	0.0	13	13.7	24	25.3		

Tablo 4 incelendiğinde davayı açan taraf ve boşanmak isteyen tarafların karşılaştırılmasında kadınların % 31.6'sı, erkeklerin ise % 13.7'si boşanmak isteyip hemen dava açtığı belirlenmiştir. Kadın ve erkekler arasındaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu sonuç boşanmak isteyen kadınların boşanmak isteyen erkeklere kıyasla dava açma konusunda daha girişken olduklarını yönünde değerlendirilmiştir. Demirkan ve ark. (2009), tarafından boşanmış bireylerle yapılan çalışmada boşanma kararını almada % 58 ile kadınların çoğunlukta olduğu, erkeklerin % 31,6 oranında boşanma davası açılmasına karar verdiği belirlenmiştir.

Tablo 5. Çocuk sayısı ve evlilik süresi arasındaki ilişkinin karşılaştırılmasına ilişkin tablo

Evlilik Süresi	Çocuk Sayısı				Toplam
	Çocuk yok (Sayı/%)	1 çocuk	2-3 çocuk	4 çocuk ve üstü	
1 yıldan az	1(%1,1)	0	0	0	1(%1,1)
1-3 yıl	6(%6,3)	6(%6,3)	0	0	12(%12,6)
4-6 yıl	0	12(12,6)	1(%1,1)	0	13(%13,7)
7-10 yıl	3(%3,2)	11(%11,6)	8(%8,4)	0	22(%23,2)
11-20 yıl	0	14(%14,7)	19(%20,0)	0	33(%34,7)
21 yıl ve üstü	0	0	13(%13,7)	1(%1,1)	14(%14,7)

Boşanan çiftlerin % 90'ının çocuklu aileler olduğu Tablo 1'de görülmektedir. Demirkan ve ark., (2009) tarafından yapılan çalışmada boşanan kişilerin % 67'sinin çocuk sahibi olduğu belirlenmiştir. Tablo 5'da evlilik süresi arttıkça ailelerin çocuk sayısının arttığı dikkate alındığında bu veri, Tablo 2'deki yer alan ve yaklaşık ¾'ü 6 yılın üstünde olan araştırma grubu verisi ile de uyumlu bir veri olarak kabul edilebilir. Çocukların varlığı aileleri bir arada tutan önemli nedenlerden biri olarak değerlendirildiğinde çocuğun varlığına bağlı olarak evlilik sürelerinin uzadığı da değerlendirilmektedir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Ailelerin Boşanma Nedenleri

Boşanma Nedenleri	S	%	X ²	p
Kadına Göre Boşanma Nedenleri				
Şiddet ve baskı	24	25.3	117.483; p=0.001	
Kendi ailesinin etkisinde kalma	20	21.1		
İlgisiz ve sorumsuz	13	13.7		
Aldatma	10	10.5		
Kıskanç ve şüpheli	8	8.4		
Cinsel sorunlar	8	8.4		
Alkol ve uyuşturucu	5	5.3		
Nedeni yok	5	5.3		
Maddi sorun	2	2.1		
Erkeğe Göre Boşanma Nedenleri				
Kendi ailesinin etkisinde kalma	28	29.5		
Nedeni yok	24	25.3		
İlgisiz ve sorumsuz	17	17.9		
Kıskanç ve şüpheli	11	11.6		
Aldatma	6	6.3		
Maddi sorun	3	3.2		
Cinsel sorunlar	2	2.1		
Şiddet ve baskı	2	2.1		
İnanç farklılığı	2	2.1		

Araştırmaya katılan bireylerin boşanma nedenleri Tablo 6'da incelendiğinde; kadınların boşanma nedenlerinin başında, şiddet ve baskı %25.3, eşinin kendi ailesinin etkisinde kalması %21.1, eşin ilgisiz ve sorumsuz olması %13.7, aldatma %10.5, maddi soruna bağlı boşanma en alt sırada yer aldığı belirlenmiştir. Erkeğin boşanma nedenlerinin başında, eşinin kendi ailesinin etkisinde kalması %29.5, nedeni yok %25.3, eşin ilgisiz ve sorumsuz olması %17.9, eşinin kıskanç ve şüpheli olduğu %11.6 ve en alt sırada eşinde şiddet ve baskı gördüğü %2.1 için boşanmak isteği saptanmıştır. Kadın ve erkeğin boşanma nedenleri arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Kadınlar açısından şiddet ve baskı, aile etkisinde kalma, ilgisizlik ve sorumsuzluk, erkekler açısından ise; kendi ailesi etkisinde kalma, ilgisizlik ve sorumsuzluk, kıskançlık ve şüphelilik en önemli nedenler arasında gösterilmiş, bunun yanında erkeklerin önemli bir kısmı boşanmak için bir nedeni olmadığını da ifade etmişlerdir. Kadın ve erkeğin boşanma nedenleri karşılaştırıldığına cinsiyete göre boşanma nedenlerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0.05$). Özellikle erkeklerin önemli bir kısmının boşanmayı gerektirecek bir nedenlerinin olmadığını düşünmeleri dikkat çekici bulunmuştur. Boşanmış olmalarına karşın hala önemli boşanmayı gerektirecek bir sorunları olmadığını ifade edilmesi, evlilik sürecinde yaşanan problemlerinde yeterince algılanmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bunun yanında kadın ve erkek açısından sorunların farklı algılanması da aile içerisinde yaşanan olayların bireyler üzerindeki etkilerinin ve algılarının farklılığı olarak da değerlendirilebilir. 2016 yılı Aile Araştırmasına göre kadınlar arasında en önemli boşanma nedenleri % 61,5 ile sorumsuz ve ilgisiz davranma, % 42,6 ile evin geçimini sağlayamama ve %36,4 ile de dayak ve kötü muamele gelirken, erkekler açısından % 40,2 ile sorumsuz ve ilgisiz davranma, % 24,5 ile eşin ailesinin aile içi ilişkilere karışması ve % 24 ile eşlerin ailelere saygısız davranması olarak gösterilmiştir (TÜİK, 2017b). Ege Bölgesinde boşanan kadınlar üzerinde yapılan çalışmada boşanma nedenleri arasında % 24,66 ile erkeğin olumsuz davranışı, % 21,92 ile aldatma ve % 12,33 ile de şiddet olarak gösterilmiştir. Demirci ve ark. tarafından (2004) yapılan çalışmada % 49 ile en önemli boşanma nedeni geçimsizlik olarak gösterilmiştir. Yapılan araştırmalarda ilgisizlik, kök aile müdahalesi ve şiddetin en önemli boşanma nedenleri olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Kır ve Bülbül (2012)'de yaptıkları çalışmalarında geçimsizlik, aile şiddet ve kişilik uyumsuzluğu en önemli boşanma nedenleri olarak öne çıkmaktadır. Demirkan ve ark. (2009), tarafından boşanmış bireylerle yapılan çalışmada ise bireylerin % 68,8'i "eşimin sorunlara ilgisiz kalması bu nedenle sorunların çözümünün büyük oranda bana kalması", % 67,8'i "ilgisizlik, yeterli duygusal desteği alamamak, paylaşamamak", % 66,6'sı ise "eşimin her konuda kendi fikirlerinin doğru olduğunu düşünmesi bu sebeple beni yeterince dinlememesi ya da önemsememesi, bu nedenle de konuşmuyor olmamız" ifadelerinin boşanma nedenleri olarak öne çıktığı belirlenmiştir.

SONUÇ

Toplumda en önemli sosyal yapı olan aile kurumu, bireyler açısından olumlu yaşantıların kaynağı olduğu gibi olumsuz yaşantılarında kaynağı olabilmektedir. Aileler karşılaştıkları olumsuz durumların çözümünde başarısız olduğunda süreç onları boşanma dediğimiz zor ve karmaşık bir süreç ile karşı karşıya bırakmaktadır. Aile kurumunu oluşturan bireylerin, aile içerisindeki sorunların çözümünde başarısız olmuş ve boşanmak zorunda kalmış bireyleri tanımaları, onların özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları, onları boşanmaya götüren nedenlerin farkında olmaları önemli ve yararlı bir durumdur. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde boşanmış kadınların ve erkeklerin bir birlerinden farklı özelliklerde oldukları belirlenmiştir. Bu doğrultuda kadın ve erkeğin evlilik öncesi ve sonrası süreçte evlilik konusunda farkındalıklarının artırılması önemlidir. Özellikle kadın ve erkek açısından farklılaşan boşanma nedenlerinin analiz edilerek bu ailelere bu konuda danışmanlık hizmetlerinin verilmesi önemlidir. Ayrıca aile danışma merkezlerinin yaygınlaştırılması ve sorun yaşamaları beklenmeden ailelere önleyici hizmetlerin sunulması önemlidir.

KAYNAKÇA

- ARIKAN, Ç. (1996). *Halkın Boşanmaya İlişkin Tutumları*, Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları
- AYBEY, S. (2015). "Aile ve dini rehberlik bürolarına gelen sorular ışığında kadınların boşanma nedenleri (Ege Bölgesi Örneği)", *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S.4, ss. 104-126.
- BULUT, I. (1990). *Evlilik Kurumu ve Aile İlişkileri. Aile Yazıları*, Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları
- BURCU, E. YILDIRIM, F., SIRMA, Ç. S., ve ŞANİYAMAN, S. (2015). "Çiçeklerin Kaderi: Türkiye'de Kadınların Erken Evliliği Üzerine Nitel Bir Araştırma", *Bilig(Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi)*, S. 73, ss. 63-79.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2008). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: PegemA Yayıncılık
- DEMİRKAN, S. Y., ERSÖZ, A.G., ŞEN, R.B., ERTEKİN, E., SEZGİN, Ö., TURĞUT, A.M. ve ŞEHİTOĞLU, N. (2009). *TC Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Boşanma Nedenleri Araştırması*, Ankara: Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- KIR, İ. ve BÜLBÜL, Ö. (2012). "İslahiye ilçesinde boşanma olgusu üzerine sosyolojik bir inceleme", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 9, ss. 99-122.
- ÖNGİDER, N. (2013). Boşanmanın çocuk üzerindeki etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, S.5, ss. 140-161.
- THAYER, S.E. ve ZİMMERMAN, J. (2003). *Ayrılanlar İçin Çocuk Bakımı*, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- TÜİK, (2012). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13469>,
- TÜİK, (2015). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18628>, Erişim Tarihi:26.07.17
- TÜİK, (2017a). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri www.tuik.gov.tr, Erişim Tarihi: 26.07.17
- TÜİK, (2017b). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21869>, Erişim Tarihi: 26.07.17
- TÜİK, (2017c). www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=24643, Erişim Tarihi: 04.08.17
- TURĞUT, M. ve FEYZİOĞLU, S. (2013). *Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler ve Öneriler*, Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Yayınları
- UÇAN, Ö. (2007). "Boşanma sürecinde kriz merkezine başvuran kadınların retrospektif olarak değerlendirilmesi", *Klinik Psikiyatri*, S. 10, ss. 38-45.
- YILDIRIM, N. (2004). "Türkiye'de boşanma ve sebepleri", *Bilig (Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi)*, S. 28, ss. 59-81.